

Tüketici odaklı tarım politikası

Hasadın tam ortasında gümrük vergilerinin düşürülmesi gösterdi ki, ülkenin tarım politikası iflas noktasında.

Tarım politikasını Tarım Bakanlığı belirlemiyor, belirleyemiyor. Dışarıdan müdahalelerle tarım politikası dikte ediliyor. Ekonomi, Maliye, Hazine, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı politikanın oluşmasında adeta başrolde. Herkes tarım politikasına müdahale ediyor.

İthalat lobisi tarımda istediği gibi at koşturuyor. Üreten Türkiye, ithal eden Türkiye oldu.

Yılın yarısı geçti resmi olarak 2017 ürünü tarım destekleri açıklanamadı. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik, bir ay önce, destekler bir iki güne kadar Resmi Gazete 'de yayınlanır demişti. Daha yayınlanmadı.

Tarımdaki yanlışları eksiklikleri yazıyoruz. Kamuoyunda büyük yankı uyandırıyor. Fakat önlem alınmıyor. Ülke tarımı elden gidiyor. Bütüncül, ülkenin potansiyelini ortaya koyacak bir politika uygulanamıyor. Böyle bir politikayı uygulayacak irade ve kadro yok.

Sorun çok olunca, duyarlı okurlarımızdan da farklı öneriler geliyor. Bugün size o önerilerden birisini özetleyerek paylaşacağız. Kamuda çalışan ve adının yazılmasını istemeyen değerli bir bürokratın "tüketici odaklı tarım politikası" önerisi satır başlarıyla şöyle:

Tarım Bakanlığı, yeteri kadar, uygun fiyattan ve hijyenik tarımsal ürünü ve gıdayı tüketiciye sunmakla görevlidir. Bu hizmeti de aynı zamanda tüketici de olan üreticiyle birlikte yapmalı. Bu hususu: tüketici odaklı üreticiyi de koruyan bir bakanlık şeklinde formüle ediyorum.

Mühendis ile iktisatçının düşünce farkı

Biz mühendisler iktisatçı gibi düşünemiyoruz, iktisatçılar da mühendis gibi düşünemiyor. İktisatçılar gıdanın stratejik önemini kavrayamıyor, biz mühendisler maliyet, karlılık ve bütçe imkânları gibi kavramları içselleştiremiyoruz. Bu bağlamda stratejik ürün kavramını şöyle tanımlıyorum: Tarımın tüm alanı stratejik olmak üzere öncelik sıralaması yapılmalı.

Stratejik olarak 4 alan olmalı;

- 1- Toprak ve suyun korunması.
- 2- Süt hayvancılığında yeterliliğin(kırmızı et dahil) sağlanması. Arz açığı olması durumunda yeterliliğin sağlanması için geçecek sürenin en az 10 yıl olacağı dikkate alınmalıdır.
- 3- Çok yıllık yetiştiriciliğe (meyveciliğin) önem verilmesi.
- 4- Tek yıllık bitkilerde mukayeseli üstünlüğün göz önünde bulundurularak ülke tarım arazisine göre ekim planlaması yapılması.

Burada tek yıllık bitkilerden buğday için bir parantez açarak, dünya fiyatının üzerinde maliyetli üretim alanlarında buğday üretimi yerine yem bitkisi, bakliyat ve tıbbi aromatik bitki ekimi teşvik edilmeli, talepte eksik kalan kısım stoklanmalıdır. Bu stok gücümüz ile ihtiyaç duyduğumuz buğday tohumluğu miktarı ise stratejik önceliğimiz olmalıdır. Tarım arazilerini koruyabildiğimiz sürece tek yıllık bitkilerde yeterliliğin sağlanma süresi 6 aydır. Bu nedenle de stratejik ürün sıralamasında buğday, şeker pancarı gibi ürünlere geri planda yer verilmiştir.

Buğday dışındaki diğer tek yıllık ürünlerde mukayeseli üstünlük durumu esas alınarak ekim alanı belirlenmeli. Her ürün için yeterliliğin sağlanamayacağı konusunda kamuoyu aydınlatılmalı, tarımı yönetenler üzerinde baskı azaltılmalı. Örneğin, nohutta uygun fiyattan ithal edebiliyorsak düşük verimli tarım arazilerinde nohut ekiminden vazgeçip buralarda yem bitkisi ya da tıbbi aromatik bitki üretimi gerçekleştirmek gibi alternatif ürünlere yönelmeli.

Yaş meyve ve sebze fiyat dalgalanmalarının nedenleri

Gıda Komitesi'nde de sıkça gündeme gelen yaş meyve sebze fiyat dalgalanmalarının asıl nedeni, arz ve ihracatta yaşanan dalgalanmalardır. Bunun yanında üretici fiyatı ile tüketici fiyatı arasındaki farkın önemli boyutlarda olması da hem üreticiyi hem de tüketiciyi olumsuz yönde etkilemektedir. Burada yurt dışı ve yurt içi satış sistemi ayrı değerlendirilmeli ve uzun vadede oluşturulacak bir organizasyonla çözüm aranmalı.

Yurt dışı organizasyonda; "Üretici Birliği, İhracatçılar Birliği ve Yurt Dışı Tedarikçilerden" oluşan bir organizasyon oluşturulmalı. Ürünlerin dünya fiyatından, Avrupa Birliği standartlarında ve sağlık koşullarına uygun satılacağı garanti edilecektir. Sağlık koşulları ile ilgili yapının oluşturulmasında yurt dışı tedarikçilerin katılımı sağlanacak, akredite laboratuvarlarından alınacak belge ile limanda teslim yerine markette teslim yapılacaktır.

Amaç, talebi sabitleyerek arzı planlanabilir bir hale getirmektir. Böylece üretici, hangi ürünü, ne fiyattan satabileceğini öngörebildiği bir sistemde üretim yapacaktır. Aynı zamanda üretici birliği ile ihracatçılar birliği bir fon oluşturabilir. Örneğin ihracatçılar birliğinin 1 TL'ye kadar olan satışlarında yüzde 1, 2 TL'ye kadar olan satışlarında yüzde 2, 3 TL'ye kadar olan satışlarında yüzde 3 gibi bir fon kesintisi yapılarak birikim sağlanabilir. Her iki birliğin profesyonellerince; üreticilerin ürün maliyeti ile ilgili ya da girdi finansmanında, ihracatçıların ise dünya fiyatı ile ilgili oluşabilecek zararlarında bu fondan yararlanabilir.

Arz planlamalı

Yurt içi organizasyonda; “Üretici Birliği ile Zincir Marketler” arasında bir organizasyon geliştirilmelidir. Zincir marketler hangi ürüne ne miktar ihtiyaç duyduğunu belirleyecek, üretici de bu talebe göre arz planlaması yapılacak. Ürün standardı, lojistik sorunlar ve ürün fiyatı bu organizasyon çatısı altında çözülmesi gereken önemli konular olacaktır. İlk zaman devletin finansman desteği daha sonra üretici birliğinin sağlayacağı finansman desteği ile üreticinin girdi ihtiyacı karşılanabilecektir.

Bu kapsamda geliştirilen organizasyonla; arz fazlalığının önüne geçilerek ürün fiyatının gereğinde fazla düşmesinin önüne geçilecek ve üreticinin gelir kaybına uğraması engellenecektir. Aynı zamanda araçların elde ettiği karın üretici ve tüketici arasında paylaşımı sağlanabilecektir. Nohut ve mercimek gibi bakliyat ürünlerinin maliyet ve ürünün iç ve dış fiyatı göz önünde bulundurularak ekim sahası oluşturulmalı, ithalat imkânı üretim hacmi ve fiyat düzeyine göre önceden belirlenmelidir.

Ülkemiz açısından rekabet edebilir bir hayvancılığın geliştirilmesi zor gözükmektedir. Bu nedenle yeterlilik esas alınmalı. Özellikle kırmızı et sorununu çözmek için sığır ırkı seçiminde Simental ve Montofon gibi etçi özelliği önde olan “kombine” ırkların seçimi, yem bitkisi üretiminin artırılarak fiyatının ucuzlatılması, bakım ve besleme koşullarının iyileştirilerek verimliliğin artırılması ve buzağı ölümlerinin asgariye indirilmesi gibi önlemlerle yeterlilik sağlanmalı ve fiyat artışındaki yüksekliğin önüne geçilmeli.”

Özetle, okurumuzun görüşlerine katılırsınız veya katılmazsınız. Fakat politika yapıcıların, uygulayıcıların farklı görüş ve önerileri dikkate almalı. Yararlanmalı.

Kaynak: [Tarım Dünyası](#)

Yazar: Ali Ekber Yıldırım

